

1. 1-1859 yılında Türk çocuk edebiyatının temellerini atan bu üç çalışma sırasıyla şöyledir: İlk maddedeki La Fontaine çevirileri ve Tercüme-i Manzume eseri Şinasi'ye; ikinci maddedeki çocuklara yönelik ilk alfabe kitabı olan Nuhbetü'l-Etfal Doktor Rüştü'ye; üçüncü maddedeki Fenelon'dan çevrilen ilk çeviri roman Temlemak ise Yusuf Kâmil Paşa'ya aittir.

CEVAP: D

2. 2-Metinde sözü edilen yazar, 1697 yılında yayımladığı Kaz Ana'nın Masalları (Histoires ou contes du temps passé) adlı eseriyle Kül Kedisi, Çizmeli Kedi ve Kırmızı Başlıklı Kız gibi dünyaca ünlü masalları derleyip literatüre kazandıran Charles Perrault'dur. Seçeneklerdeki diğer isimlerden Andersen Danimarkalı, Grimm Kardeşler Alman, La Fontaine ise masallardan ziyade fabllarıyla tanınan bir Fransız yazardır.

DİKKAT!

Yazar	Uyruğu	En Bilinen Eserleri / Özelliği
Charles Perrault	Fransız	Kül Kedisi, Uyuyan Güzel, Çizmeli Kedi (17. yy)
La Fontaine	Fransız	Hayvan karakterli öğretici Fabllar
Grimm Kardeşler	Alman	Pamuk Prenses, Hansel ve Gretel (Derleme)
H. C. Andersen	Danimarkalı	Kibritçi Kız, Çirkin Ördek Yavrusu (Özgün masal)

CEVAP: B

3. Verilen eşleştirmelerden 4 numaralı seçenek yanlıştır; çünkü Alice Harikalar Diyarında adlı dünyaca ünlü eser Johanna Spyri'ye değil, Lewis Carroll'a aittir. İsviçreli yazar Johanna Spyri ise edebiyat dünyasında Heidi karakteri ve romanıyla tanınır. Diğer tüm eşleştirmeler doğru olduğu için cevap D şıkkıdır.

CEVAP: D

4. Soru öncülünde verilen "Barış Düşü" şiiri ile yazarın külliyatında önemli yer tutan Uzay Güzeli, Mavi Boya, Şiir Gemisi ve Küçük Mor Balık adlı eserler Türk çocuk edebiyatının üretken kalemlelerinden Ayla Çınaroğlu'na aittir. Diğer seçeneklerdeki;

Gülten Dayıoğlu: Fadiş ve bilim kurgu romanlarıyla,
Aytül Akal: Gece/uyku masallarıyla,
Sevim Ak: Çocukların günlük hayatını işleyen öyküleriyle tanınmaktadır.

CEVAP: B

5. Parçada özetlenen eserler ve yazarları şu şekildedir: Alice Harikalar Diyarında: İngiliz yazar Lewis Carroll tarafından 1865 yılında kaleme alınmıştır. Metinde geçen beyaz tavşan, yeraltı geçidi ve fantastik öğeler bu eserin temel karakteristik özellikleridir.

Heidi: İsviçreli yazar Johanna Spyri'ye ait olan bu eser, Alpler'de büyükbabasıyla yaşayan küçük bir kızın doğayla iç içe yaşamını konu edinir. Metindeki Alp Dağları, Çoban Peter ve büyükbaba karakterleri eseri tanımlayan unsurlardır.

Seçeneklerde yer alan Howard Pyle ise Robin Hood ve Kral Arthur gibi efsaneleri çocuk edebiyatına uyarlamasıyla tanınan Amerikalı bir yazardır. Eserlerin yazarları sırasıyla verildiğinde doğru sıralama Lewis Carroll – Johanna Spyri şeklindedir.

CEVAP: B

6. Parçada; Seksen Günde Devri Alem, Denizler Altında Yirmi Bin Fersah, Dünyanın Merkezine Seyahat ve Dünyadan Aya gibi bilim kurgu ile macerayı harmanlayan, geleceğe dair öngörülerıyla tanınan eserlerinden söz edilen yazar Jules Verne'dir. Teknolojik gelişmeleri henüz icat edilmeden önce hayal gücüyle kurgulayan ve modern bilim kurgunun öncülerinden kabul edilen yazar, yapıtlarında gerçekçi bilimsel temelleri (yer bilimi, gök bilimi, denizcilik vb.) fantastik öğelerle birleştirmiştir. Seçeneklerdeki diğer yazarlardan Jonathan Swift taşlamalarıyla (Gulliver'in Gezileri), Herman Melville sembolik deniz macerasıyla (Moby Dick), Mark Twain ise realist kurgularıyla (Tom Sawyer) ön plana çıkmaktadır.

CEVAP: C

7. Metinde özetlenen ve çocuklara akademik dersleri (matematik ve coğrafya) sevdirmeyi amaçlayan fantastik kurgulu eserler, Rus asıllı Kanadalı yazar Vladimir Tumanov'a aittir.

Kraliçeyi Kurtarmak: Matematik temalı bir romandır. Başkarakterler Aleks, Sam ve Vanessa'nın, Zümrüt Kraliçe'yi kurtarmak için 400 matematik problemini çözme maceralarını anlatır.

Haritada Kaybolmak: Coğrafya temalı bir romandır. Chris ve Francis adlı kardeşlerin, yedikleri sihirli şekerler yüzünden hızla yaşlanmalarını durdurmak için bir harita üzerindeki coğrafya bilmecelerini çözme sürecini konu alır.

CEVAP: B

8. Parçada; 1943 yılında Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu yönetiminde "Türk Halk Masallarının İç Yapısı" üzerine hazırladığı tezle akademik çalışmalarına başlayan, masalları hem bilimsel yöntemlerle inceleyen hem de edebî bir dille yeniden kaleme alan yazar Tahir Alangu'dur.

Metinde belirtilen Billür Köşk Masalları (1961), Keloğlan Masalları ve Kediler Padişahı yazarın en önemli derleme ve yazım çalışmaları arasında yer alır. Tahir Alangu, Türk edebiyatı ve halk bilimi üzerine yaptığı kapsamlı araştırmalarla tanınan önemli bir isimdir.

Seçeneklerdeki diğer isimlerin özellikleri şöyledir:

Pertev Naili Boratav: Türk halk bilimi ve masal araştırmalarının kurucu ismidir; ancak metindeki spesifik eser listesi ve tez bilgisi Alangu'yu işaret etmektedir.

Eflatun Cem Güney: "Masal Babası" olarak anılır, masalları daha çok sanatsal ve üslupçu bir dille yeniden yazmasıyla tanınır (Açıl Sofram Açıl vb.)

Saim Sakaoğlu: Daha çok masalların tasnifi ve Gümüşhane Masalları üzerine yaptığı akademik çalışmalarla bilinen, sonraki kuşak bir halk bilimcidir.

Oğuz Tansel: Masalları şiirsel bir dille derleyip yayımlayan bir yazar ve şairdir (Altı Kardeşler vb.).

CEVAP: C

9. Parçada detayları verilen ve Nâzım Hikmet tarafından halk masallarından yola çıkılarak çocuklar için yeniden kaleme alınan eser Sevdalı Bulut'tur. Temeli, Pertev Naili Boratav'ın derlediği masallara dayanır. İlk Türkçe baskısı 1967'de Üsküp'te yapılmış; Türkiye'de ise özellikle 1979 Dünya Çocuk Yılı'nda Ankara Belediyesi tarafından öğrencilere ücretsiz dağıtılarak geniş kitlelere ulaşmıştır. UNESCO ve Simavi Vakfı'ndan ödüller alan bu eser, "100 Temel Eser" listesinde de yer almaktadır.

Seçeneklerdeki diğer eserlerin yazarları şöyledir:

Bir Gün Büyüyeceksin: Vasfi Mahir Kocatürk'ün çocuk şiirlerini içeren bir eseridir.

Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca: Yaşar Kemal'e ait bir çocuk romanıdır.

Göl Çocukları: Mahmut Makal'ın eseridir.

Dört Kardeşiler: Gülten Dayıoğlu'nun bir eseridir.

CEVAP: A

10. Parçada özellikleri belirtilen Aritmetik İyi Kuşlar Peikiyi adlı eser, Türk şiirinin ve İkinci Yeni akımının en önemli isimlerinden Cemal Süreya'ya aittir. Eser, günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen 100 Temel Eser listesinde yer almaktadır.

CEVAP: C

11. Parçada; 1940'lı yıllarda Amasya (Ziyere köyü) çevresinden ve Emine Uyaroğlu gibi kaynak kişilerden derlediği masalları Altı Kardeşler, Yedi Devler, Mavi Gelin gibi kitaplarda toplayan yazar Oğuz Tansel tanıtılmaktadır. Yazar, metinde adı geçen Altı ile Fırfırı adlı eseriyle 1977 Türk Dil Kurumu Çocuk Yazını Ödülü'nü kazanmıştır. Masalları şiirsel ve yalın bir dille yeniden kurgulaması onun en belirgin özelliğidir.

CEVAP: B

12. Tablodaki boşluklar eser-yazar-yüzyıl eşleşmesine göre şu şekilde doldurulmalıdır:

K: Pinokyo adlı dünyaca ünlü çocuk klasiğinin yazarı İtalyan yazar Carlo Collodi'dir.

L: Bilim kurgu edebiyatının öncüsü kabul edilen Jules Verne, eserlerini 19. yüzyılda (1800'lü yıllar) kaleme almıştır.

M: Rudyard Kipling'in çocuk edebiyatındaki en ikonik eseri Orman Çocuğu (The Jungle Book)'dur.

Sırasıyla getirildiğinde doğru dizi; Carlo Collodi – 19 – Orman Çocuğu şeklindedir.

CEVAP: C

1. Parçada La Fontaine'den çevrilmiş bir fabl örneği verilmiştir. Türk edebiyatında La Fontaine'in fabllarını başarılı bir şekilde Türkçeye çeviren ve Nasrettin Hoca fıkralarını "Nasrettin Hoca Hikâyeleri" adıyla şiirleştirerek (manzumeye dönüştürerek) yayımlayan isim Orhan Veli Kanık'tır. Yazar, bu çalışmalarıyla halk kültürünü ve dünya klasiklerini modern bir dille çocuk edebiyatına kazandırmıştır.

CEVAP: B

2. Parçada boş bırakılan yerlere gelmesi gereken yazarlar, eser eşleştirmelerine göre şu şekildedir:

I Numaralı Boşluk: Fareli Köyün Kavalcısı, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Rapunzel, Hansel ve Gretel, Bremen Mızıkacıları gibi Alman halk kültüründen derlenen masalların sahibi Grimm Kardeşler'dir.

II Numaralı Boşluk: Kibritçi Kız, Çirkin Ördek Yavrusu ve Bezelye Üstündeki Prenses gibi özgün masallarıyla tanınan Danimarkalı yazar Hans Christian Andersen'dir.

Bu eser-yazar eşleşmesi doğrultusunda doğru sıralama Grimm Kardeşler – Andersen şeklindedir.

CEVAP: B

3. Tablodaki 3 numaralı eşleşme yanlıştır. Mutlu Prens adlı eser İrlandalı yazar Oscar Wilde'a aittir. Seçenekte verilen Antoine de Saint-Exupéry ise dünyaca ünlü Küçük Prens kitabının yazarıdır. Diğer tüm eşleştirmeler doğrudur.

CEVAP: C

4. Metinde; Kuş Renkli Çocukluğum, Korku Dükkânı, Çiçinli Masal Sokağı ve Kirpiller Şapka Giymez gibi eserlerin sahibi olan ve 7 Haziran 2022'de vefat eden yazar Mevlana İdris Zengin tanıtılmaktadır. Çocuğu "yarının büyüğü" değil, "saf bir gerçeklik" olarak gören özgün yaklaşımıyla tanınan yazar, Türkiye Yazarlar Birliği gibi kurumlardan çocuk edebiyatı ödülleri almıştır.

CEVAP: A

5. Parçada Amerika, Çin, Avustralya, Kenya ve Mısır gibi pek çok ülkeye yapılan "Yolculuk" serisi gezi kitaplarından söz edilen yazar Gülden Dayıoğlu'dur. Yazar, bu eserleriyle çağdaş çocuk edebiyatında gezi yazısı türünün en önemli temsilcisi kabul edilir. Diğer seçeneklerdeki yazarların çocuk edebiyatındaki çalışmaları ağırlıklı olarak şiir, öykü ve mizah türlerindedir.

CEVAP: B

6. Metinde; Christy Brown'un serebral palsi engelini annesinin desteği ve azmiyle aşarak sol ayağıyla yazmayı ve resim yapmayı öğrenmesini konu alan otobiyografik eser Sol Ayağım tanıtılmaktadır. Christy Brown'un kendi hayat hikâyesini kaleme aldığı bu roman, engelli bir bireyin yaşama tutunma mücadelesini ve başarısını anlatan dünya klasiklerinden biridir.

CEVAP: D

7. Parçada; anlatıcı Ishmael, zıpkıncı Queequeg, Pequod adlı gemi ve bacağını bir balina avında kaybeden Kaptan Ahab'ın intikam dolu hikâyesi anlatılmaktadır. Amerikalı yazar Herman Melville tarafından kaleme alınan bu dünyaca ünlü klasik eser Moby Dick (Beyaz Balina)'tir. Eser, insan ile doğa arasındaki mücadeleyi ve Kaptan Ahab'ın saplantılı intikamını konu edinir.

CEVAP: A

8. Parçada olay örgüsü ve karakterleri (Selime ve oğlu Salih) verilen Küçük Paşa adlı eser, Ebubekir Hâzım Tepeyran'a aittir. Türk edebiyatında Karabibik'ten sonra köy yaşamını ve köylünün sorunlarını gerçekçi bir dille ele alan ikinci önemli köy romanı kabul edilir. Eserde, İstanbul'da bir konakta büyüyen Salih'in Anadolu'daki köyüne dönüşü ve yaşadığı dram anlatılır.

CEVAP: C

9. Seçenekler incelendiğinde V numaralı eşleştirmede hata yapıldığı görülmektedir. Atlı Han adlı eser Kemalettin Tuğcu'ya değil, Cahit Zarifoğlu'na aittir. Kemalettin Tuğcu daha çok toplumsal dram ve acı yüklü çocuk romanlarıyla tanınırken; Cahit Zarifoğlu Atlı Han, Yürekdede ile Padişah, Serçekeş gibi masalsı ve şiirsel çocuk kitaplarıyla bilinir. Diğer tüm yazar-eser eşleştirmeleri doğrudur.

CEVAP: E

10. Sorudaki yazarlar ve eserlerin eşleşmesi şu şekildedir:

Behiç Ak: Uyurgezer Fil (E şıkkı)

Aytül Akal: Süper Gazeteciler (B şıkkı)

Şermin Yaşar: Dedemin Bakkalı (D şıkkı)

Gülten Dayıoğlu: Suna'nın Serçeleri (A şıkkı)

C şıkkındaki "Bando Takımı" ise çocuk edebiyatında genellikle Muzaffer İzgü ile özdeşleşmiş bir eserdir.

CEVAP: C

11. Parçada sözü edilen yazar Mümtaz Zeki Taşkın'dır. Bu sonuca ulaştıran anahtar bilgiler şunlardır:
Altın Bilezik: 31 Ocak 1948'de sahnelenen ve Devlet Tiyatroları'nın ilk çocuk oyunu kabul edilen eseridir.
Çocuk Edebiyatı Eserleri: Uykucu Mahmut, Çitlembik Kız ve Çocuklarımıza Resimli Şiirler yazarın en karakteristik çocuk kitaplarıdır.

CEVAP: B

12. Metinde geçen Torino şehri, başkahraman Enriko Bottini, eserin günlük formatında olması ve en belirgin özelliklerden biri olan "ayın öyküsü" bölümleri; Edmondo De Amicis'in dünyaca ünlü klasiği Çocuk Kalbi adlı eserine aittir. Eser, çocuklara yönelik didaktik yapısı ve yetişkin otoritesine uyumu temel alan anlatımıyla tanınır.

CEVAP: B

1. Çocuk edebiyatı, temelde bir sanat dalıdır ve öncelikli amacı çocuğa estetik bir haz vermek, onu edebiyatın büyüdü dünyasıyla tanıştırmaktır. Seçenekleri incelediğimizde:

*A, B, C ve E seçenekleri; çocuğun duyuşsal (ruhsal ihtiyaçlar), dilsel (ifade becerisi), bilişsel (kültürel tanıma) ve alışkanlık (okuma kültürü) gelişimini edebiyatın estetik ve sanatsal araçlarıyla desteklemeyi hedefler. Bunlar çocuk edebiyatının evrensel amaçlarıdır.

*D seçeneğinde yer alan "yeni sözcükler öğrenmesini sağlamak" ifadesi, daha çok didaktik (öğretici) metinlerin ve dil bilgisi öğretiminin birincil amacıdır. Edebiyat eserlerinde kelime dağarcığının gelişmesi bir sonuçtur, temel bir amaç (ereksel hedef) değildir. Edebiyatın amacı kelime öğretmek değil, dili sanatsal bir duyarlılıkla sevdirmektir.

CEVAP: D

2. Çocuk edebiyatı eserlerinde "Dil ve Anlatım" özelliği, metnin çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun, açık, anlaşılır ve yalın bir dille kaleme alınmasını gerektirir. Metin incelendiğinde; "müşkülât, hilkat, sekinet, tahkir, mukavemet, tahayyül, vakar, mukabele, muvaffak, selamet" gibi soyut ve ağır Osmanlıca kökenli kelimelerin yoğun biçimde kullanıldığı görülmektedir. Bu kelime kadrosu, hedef kitlenin alımlama ve anlama düzeyinin çok üzerinde olduğu için eser, çocuk edebiyatının dil ve anlatım ilkelerine uygun değildir.

CEVAP: E

3. Metinde belirtilen "yazarın sürekli geliştirmeye çalıştığı temel düşünce", "ana yönelim" ve özellikle "hikâyede saklı olan soyut kavram" ifadeleri Tema'nın tanımıdır.

Tema: Eserin merkezinde yer alan, somut olayların gerisindeki soyut ve evrensel kavramdır (sevgi, dostluk, dürüstlük vb.).

Konu: Temanın kişi, yer, zaman ve olay ekseninde sınırlandırılmış, somutlaşmış halidir.

İleti (Mesaj): Temanın okura ulaştırılmak istenen özel yargısı veya dersiştir.

Sorudaki "soyut bir kavramdır" vurgusu, bizi doğrudan C seçeneğine götürmektedir.

CEVAP: C

4. Çocuk edebiyatı yapıtları "Dış Yapı" ve "İç Yapı" özellikleri olmak üzere iki temel kategoride incelenir:

İç Yapı Unsurları: Eserin edebi ve kurgusal niteliğini belirleyen; konu, tema (ana fikir), plan, karakterler, ileti ve dil ve anlatım gibi unsurlardır.

Dış Yapı Unsurları: Kitabın fiziksel ve teknik özelliklerini kapsayan; boyut, kâğıt, cilt, harf büyüklüğü, resimler ve mizanpaj (sayfa düzeni) gibi unsurlardır.

Mizanpaj, metnin sayfa üzerindeki fiziksel yerleşimiyle ilgili teknik bir özellik olduğu için bir dış yapı unsuruur.

CEVAP: C

5. Çocuk edebiyatında kahramanların kusursuz veya her zaman başarılı olması gerekmez. Karakterin hata yapabilmesi ve olaylar içinde dinamik bir gelişim göstermesi, gerçekçilik ve sağlıklı özdeşleşme için gereklidir. İdealize edilmiş "her daim başarılı" tipler, eseri sanatsal yapıdan uzaklaştırıp aşırı didaktik hale getirir.

CEVAP: E

6. Metinde geçen "Bir varmış bir yokmuş", "Az gitmiş uz gitmiş" ve "Onlar ermiş muradına" gibi kalıplaşmış ifadeler (formeller), masalın bölümleri arasında köprü kurma işlevi görür. Bu ifadeler; dinleyiciyi masal dünyasına hazırlamak, zaman ve mekân geçişlerini kolaylaştırmak ve anlatıyı bölümlere ayırarak okuyucuyu geçişlere hazırlamak amacıyla kullanılır.

CEVAP: B

7. Verilen özellikler içerisinde özellikle "kıssadan hisse" (ders) bölümünün bulunması ve türün genellikle manzum (şiir) formunda olması, bu metni Fabl türü yapmaktadır. Fabllarda teşhis ve intak (konuşurma) sanatları aracılığıyla çocuklara ahlaki dersler verilmesi amaçlanır.

CEVAP: C

8. Çocuk edebiyatı eserleri, öncelikle estetik birer sanat yapıtıdır. E seçeneğinde belirtilen iletilerin "öğrenme kazanımları" şeklinde sıralanması ve okurun farkındalığının "ölçülebilir" kılınması, edebî bir tür olan hikâyenin değil, didaktik metinlerin veya ders kitaplarının bir özelliğidir. Nitelikli bir çocuk kitabı; sanatsal bütünlüğü korumalı, iletilerini olay örgüsünün içine sezdirerek yerleştirmeli ve bir "ders materyali"ne dönüşmekten kaçınmalıdır. Diğer seçenekler çocuk edebiyatının temel sanatsal ve gelişimsel ilkelerini yansıtmaktadır.

CEVAP: E

9. Türk edebiyatında çocuklar için çıkarılan ilk dergi, 1869 yılında Kırımlı Sıdkı Efendi tarafından yayımlanan Mümeyyiz'dir. Başlangıçta bir gazetenin eki olarak çıkan, daha sonra bağımsızlaşan bu dergi; çocukların ahlaki gelişimi hedefleyen içeriği ve ansiklopedik bilgileriyle Tanzimat Dönemi çocuk edebiyatının öncü yayını kabul edilir.

CEVAP: B

10. Metinde vurgulanan "kendini tanıma", "öz güven", "özerklik" ve "kendi sınırlarını fark etme" gibi kavramlar doğrudan bireyin iç dünyası ve kişilik gelişimi ile ilgilidir. Sosyal-duygusal gelişim daha çok "başkalarıyla olan ilişkileri" kapsarken, kişilik gelişimi "benlik" algısını temel alır.

CEVAP: B

11. Modern çocuk edebiyatı ilkelerine göre çocuk kitapları öncelikle birer sanat yapıtıdır. Bu nedenle iletinin doğrudan, bir "ibret" biçiminde veya parmak sallayarak verilmesi, yapıtı sanatsallıktan uzaklaştırıp aşırı didaktik bir metne dönüştürür. Nitelikli bir eserde ana düşünce doğrudan söylenmemeli, çocuğun kendi sezgileriyle keşfedeceği şekilde olay örgüsüne yedirilmelidir.

CEVAP: C

12. E seçeneğinde belirtilen "karakterlerin kimler olabileceği" (insan, hayvan, eşya vb.), eserin kurgusuyla ilgili bir iç yapı unsurudur; kitabın fiziksel/şekilsel özellikleriyle ilgili değildir.

CEVAP: E